

Zorunlu Petrol Stoğu Kupon Sistemi

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun "Petrol Stokları" başlıklı 16 ncı maddesinde piyasada sürekliliğin sağlanması, kriz veya olağanüstü hallerde risklerin önlenmesi ve uluslararası anlaşmalar gereği olağanüstü hal petrol stokları ile ilgili yükümlülüklerin ifası amaçlarıyla Türkiye'nin bir önceki yıl günlük ortalama kullanımının içindeki net ithalatın en az doksan günlük miktarı kadar petrol stoğu tutulacağı öngörülmüş ve bu stok "Ulusal Petrol Stoğu" olarak adlandırılmıştır.

Ulusal petrol stoğu, bazı lisans sahipleri tarafından masrafları da kendilerine ait olmak üzere tutulacak "yükümlülük stokları" ile masrafları akaryakıt fiyatlarına "Gelir Payı" adı altında eklenen kalemden karşılanmak suretiyle rafinerici lisansı sahiplerince kamu adına tutulacak "tamamlayıcı stoklar"dan oluşmaktadır.

Ulusal petrol stoğu kapsamında yükümlülük stoklarını tutacak lisans sahipleri rafinerici ile akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahipleri şeklinde belirlenmiş olup, anılan lisans sahipleri ikmal ettikleri günlük ortalama ürün miktarının minimum yirmi katını kendi depolarında veya lisanslı depolama tesislerinde topluca veya statülerine göre ayrı ayrı bulundurmakla yükümlü tutulmuştur.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun ("**EPDK**"), 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 16 ncı maddesi ve Ulusal Petrol Stok Komisyonununun 2017/1 Sayılı Kararı'na dayanarak hazırladığı ve 10 Ekim 2017 tarihli ve 30206 sayılı Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe koyduğu "Zorunlu Petrol Stoku Kuponu Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki 4 Ekim 2017 tarihli ve 7319 sayılı Karar" ("**Karar**") ile lisans sahiplerine stok yükümlülüklerini bizzat yerine getirmenin yanı sıra fazla depolama ve stok imkanı olan kişilerden kupon sistemiyle karşılama imkanı da getirilmiştir.

Karar'ın amacı; zorunlu petrol stoku kupon sistemine ("**Kupon Sistemi**") ilişkin hususların düzenlenmesi olarak ifade edilmiş; Karar'ın kapsamı ise zorunlu petrol stoku kupon sisteminde hizmet sunan ve hizmet alan tarafların yükümlülükleri ve bu amaçla hazırlanacak sözleşmelerde yer alması gereken asgari hususlar ile kupon sisteminin işleyişi hakkında usul ve esaslar olarak belirlenmiştir.

A) Zorunlu Petrol Stoğu Kupon Sistemi Nedir?

Kupon sistemi; rafinerici, dağıtıcı veya ihrakiye teslimi lisansı sahibinin bir başka lisans sahibi adına zorunlu petrol stoku tutmasına ilişkin sistem olarak tanımlanabilirken; zorunlu petrol stoku ifadesi ise rafineri, akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahiplerinin ikmal ettiği günlük ortalama ürün miktarının minimum yirmi katına karşılık gelen miktarı belirtmektedir.

Kupon Sistemi kapsamında; hizmet alan, EPDK'dan izin almış lisans sahiplerinden, zorunlu petrol stoku yükümlülüğünü karşılamak üzere hizmet alan lisans sahibine karşılık gelirken; hizmet veren, bir başka lisans sahibinin zorunlu petrol stoku yükümlülüğünü karşılamak üzere EPDK'dan izin alan rafinerici, dağıtıcı veya ihrakiye teslimi lisansı sahibini ifade etmektedir. Kupon sistemi kapsamında hizmet alan ile hizmet veren arasında sözleşme düzenlenmekte olup sözleşmeler çerçevesinde stok yükümlülüğü yerine getirilmektedir.

B) Karar Kapsamında Yükümlülük ve Kısıtlamalar

➤ Yükümlülükler

Kupon sistemine konu olan akaryakıtın¹ kullanım hakkı, sözleşme süresi boyunca veya gerektiğinde ürünün teslimine kadar hizmet verene aittir. Hizmet veren, kupon sistemi kapsamında giriştiği taahhütleri karşılamakla yükümlüdür. Kupon sistemi kapsamında zorunlu petrol stokunun eksik tutulması durumunda eksik tutulan miktardan hizmet alan ve hizmet veren müştereken sorumludur.

➤ Kısıtlamalar

İzin alan lisans sahipleri, lisanslarının alt başlığında yer alan depolarda ve/veya lisanslı depolama tesislerinde hizmet verirken; Rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahipleri, zorunlu petrol stoku yükümlülüğünün bir kısmı veya tamamı için, LPG dağıtıcı lisansı sahipleri ise azami yüzde ellisi için kupon sistemi kapsamında hizmet alabilecektir. Kupon sistemi kapsamında hizmet veren lisans sahibi, stokunda yer alan petrol miktarından daha fazla petrolü kupon sistemine dahil edemez. Kupon sistemi kapsamında, ihrakiye teslimi lisansı sahibi yalnızca kendisine ait lisanslı depolama tesislerinde bulunan jet yakıtı ile bu hizmeti verebilir

➤ Kupon Sistemine Konu Edilebilecek Petrol

Kupon sistemine sadece hizmet veren ve hizmet alan tarafların her ikisinin de lisansının alt başlığında yer alan akaryakıtlar ve ürünler konu edilebilecektir. Kupon sistemi kapsamında, LPG dağıtıcı lisansı sahiplerine sadece benzin türü için hizmet verilir.

C) İzin, Fiziki Teslimat ve Sözleşmeler

➤ İzin Başvurusu ve Gerekli Şartlar

Kupon sistemi kapsamında hizmet vermek için izin alınması gerekmekte olup Karar'da rafinerici, dağıtıcı veya ihrakiye teslimi lisansı sahibinin izin için EPDK'ya başvurması öngörülmüştür. İzin, hizmet verenin lisansının süresiyle sınırlıdır.

¹ Karar Madde 4 Fıkra 1 Bent a; *Akaryakıt: Yakıt nafta, benzin türleri, gazyağı, motorin türleri, fuel oil türleri, biodizel, denizcilik yakıtları ve havacılık yakıtları*

Hizmet vermek üzere izin için EPDK'ya başvuranın aşağıdaki hususları yerine getirmesi zorunludur:

- i. Rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahiplerinin, zorunlu petrol stoku yükümlülüğünü, Ocak, Şubat veya Mart ayında başvurmaları halinde başvuru tarihinden iki önceki takvim yılının tamamında, diğer hallerde başvuru tarihinden bir önceki takvim yılının tamamında yerine getirmiş olması
- ii. Dağıtıcı lisansı sahiplerinin Ocak, Şubat veya Mart ayında başvurmaları halinde, başvuru tarihinden iki önceki takvim yılında, diğer hallerde başvuru tarihinden bir önceki takvim yılında asgari 60.000 ton benzin ve/veya motorin türlerini dağıtıcılar arası ticaret hariç teslim etmiş olması
- iii. İhrakiye teslimi lisansı sahiplerinin asgari 75.000 metreküp depolama kapasiteli, depolama lisansına sahibi olması.

İzin için şartları sağlayan lisans sahipleri, Karar'ın ekinde (EK-3) yer alan "İzin Başvuru Formu"na EPDK hesabına izin bedeli olan 50.000 TL'nin² yatırıldığına ilişkin banka dekontunu ekleyerek izin için başvuruda bulunması gerekmektedir. İzin bedeli Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararıyla her yıl yeniden belirlenmektedir³.

İzne ilişkin işlemler Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığınca sonuçlandırılacak olup başvuru sahibinin şartları sağlayıp sağlamadığına ilişkin değerlendirme, başvurunun EPDK'ya yapıldığı tarihi izleyen on iş günü içinde sonuçlandırılır. İzin başvurusunda bulunan lisans sahibinin gerekli şartları sağlamadığının tespiti halinde başvuru iade edilir. Lisans sahibi, Kurum internet sitesinde izin aldığıının ilan edilmesini müteakip, kupon sistemi kapsamında hizmet verebilecektir. Hizmet verenin ticari unvanı veya nevi değişikliği olması durumunda, izne ilişkin düzeltme re'sen yapılacaktır

➤ **İznin Sona Ermesi ve Fiziki Teslimat**

İzin alanın aşağıdaki hallerde izni kendiliğinden sona ermektedir:

- i. Lisans sahibinin, lisansının herhangi bir nedenden dolayı sona ermesi, iptal edilmesi veya faaliyetinin geçici olarak durdurulması
- ii. Dağıtıcı lisansı sahibinin, bir takvim yılında asgari 60.000 ton benzin ve/veya motorin türlerini dağıtıcılar arası ticaret hariç teslim etme yükümlüğünü yerine getirmemesi

² 2020 yılı için belirlenen tutar, Dipnot 3'te yer almaktadır.

³ 2020 yılı içerisinde başvuran lisans sahipleri için ödenecek izin bedeli 68.500 Türk Lirasıdır.

- iii. Dağıtıcı veya rafinerici lisansı sahibinin, zorunlu petrol stoku yükümlüğünü bir takvim yılı içerisinde 10 günden fazla yerine getirmemesi
- iv. Lisans sahibinin kupon sistemi kapsamında yükümlülüğünü yerine getirmemesi
- v. İhrakiye teslimi lisansı sahibinin, asgari 75.000 metreküp depolama kapasitesine sahip depolama lisansı sahipliğinin ortadan kalkması

İzin sona ermesi halinde EPDK, hizmet alan taraflara yazılı olarak kupon sistemi kapsamında tutulan stokun 10 gün içerisinde yerine getirilmesi için bildirimde bulunur. Bu süre içerisinde, sona eren izin kapsamındaki stok miktarı aranmaz. İzin sahibinin izni sona erdirme talebinde bulunması halinde, üçüncü kişilerle girişilen taahhütlere ilişkin yükümlülüklerin karşılanmış olduğunun belgeleriyle birlikte Kuruma ibraz edilmesini müteakip izin sona erdirilir.

➤ Sözleşme

Kararda yer alan hüküm uyarınca hizmet alan ile hizmet veren arasındaki sözleşme, 30 günden kısa süreli olamayacaktır. Sözleşmenin azami süresi ise hizmet veren tarafın izin süresi kadar olabilir. Sözleşmenin, asgari hususları içermesi zorunlu olup asgari hususlar aşağıdakilerden oluşur:

1. Hizmet alan ve veren tarafların unvanları, lisans numaraları ve iletişim bilgileri,
2. Sözleşmenin dayanağı⁴,
3. Sözleşmenin kapsamı⁵,
4. Stok arzının gerektiği durumlarda ürün tesliminin nasıl ve hangi fiyattan yapılacağına ilişkin açık hükümler,
5. Yükümlülüklerin hizmet veren kişi tarafından karşılanmaması durumunda, idari işlemlerden oluşabilecek zararların hizmet veren kişi tarafından karşılanacağına ilişkin hükümler.

Karara ve ilgili diğer mevzuata aykırı olmamak koşuluyla, tarafların sözleşmeye ilave hususlar eklemesi mümkündür. Hizmet verenin, hizmet başlangıç tarihinden önce Karar'ın ekinde (Ek-

---

⁴ "Bu sözleşme, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanun 16 inci maddesi, Ulusal Petrol Stok Komisyonu Kararları ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun "Ulusal Petrol Stoku Kupon Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar İlişkin Kararı" kapsamında düzenlenmiştir"

⁵ "Bu sözleşme ile .... (hizmet veren kişi), .././....(gün/ay/yıl) tarihinden .././....(gün/ay/yıl) tarihine kadar (söz konusu tarihler sözleşmeye dahil olmak üzere) ... ton akaryakıtı eşit stoku sözleşme yaptığı lisanslı depolarda ..... (hizmet alan kişi) adına kupon sistemi kapsamında tutmayı taahhüt eder"

2) yer alan formu EPDK'ya ibraz etmesi gereklidir. Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin üçüncü kişilere devri, mümkün değildir.

D) Kupon Sisteminin Denetimi ve Yaptırımlar

➤ Denetim

Kupon Sistemi'nin denetiminde ilgili kanun hükmü uyarınca EPDK yetkili kılınmış olup; 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 16 ncı maddesinin son fıkrası şu şekildedir:

“Ulusal petrol stoğu düzenlemesi kapsamında rafineri, akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahiplerinin bulundurmaları yükümlü oldukları stokları denetlemeye ve tutulacak bu stokların miktarında azalma yapılmayacak şekilde ürün cinsini ve ürünlerin birbirine tahvil edilmesini düzenlemeye Kurum yetkilidir.”

Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin⁶ (“**Yönetmelik**”) 5 inci maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır:

“Denetim, petrol piyasasında faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişilerin piyasaya ilişkin faaliyetlerinin ve hesaplarının ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğunun incelenmesi ve bu kişilerce piyasaya arz edilen petrol ve madeni yağın teknik düzenlemelere uygunluğunun araştırılması; hata, aykırılık, usulsüzlük ve suistimallerin tespit edilmesi halinde ilgili kanunlarda öngörülen gerekli yaptırımların uygulanması suretiyle yapılan çalışmalardır”

EPDK, Yönetmelikte yer alan usul ve esaslar ve ilgili sair mevzuat hükümleri uyarınca Kupon Sistemi'ni denetlemeye ve gerekli gördüğü hususlarda ilgili mevzuatta öngörülen prosedürleri işletmeye yetkilidir.

➤ Yaptırım

5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; Kupon Sistemi'ne ilişkin aykırılık halinde uygulanacak yaptırım düzenlenmiş olup, ilgili bent şu şekildedir:

“g) Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca ulusal petrol stoğu tutma yükümlülüğü bulunan lisans sahiplerine, tespit tarihinde eksik tutulan her bir ton ürün için iki yüz elli Türk Lirası⁷ idari para cezası verilir. Eksik tutulan stok miktarının hesabında ton küsuratı dikkate alınmaz. Bu bent kapsamında uygulanan idari para cezası, ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının finansmanı için kullanılır.”

⁶ EPDK tarafından çıkarılan işbu yönetmelik, 23 Kasım 2013 tarihli ve 28834 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁷ 2020 yılı için öngörülen idari para cezası tutarı, Dipnot 8'de yer almaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından alınan 14/03/2019 tarihli ve 8487-3 sayılı kararda stok yükümlülüğünün ihlali “Düzeltilme İmkânı Olan Fiiller” kapsamında sayılmadığından aykırılık halinde Petrol Piyasası Kanunu’nun 19 uncu maddesi uyarınca; eksik tutulan her bir ton ürün için üç yüz altı (306) Türk Lirası⁸ idari para cezası uygulanacaktır. Uygulanan cezaların tebliğ tarihinden bir ay içinde ödenmesi gerekir, aksi halde süresinde ödenmeyen ilgili para cezası, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında tahsil edilmek üzere muhatabın bağlı bulunduğu vergi dairesine bildirilir.

Cezaya konu fiilin iki yıl geçmeden aynı kişi tarafından tekrarlanması durumunda, idari para cezası iki kat olarak uygulanacaktır. İdari para cezasına karşı yargı yoluna başvurulması, ilgili vergi dairesine cezaya ilişkin banka teminat mektubu verilmediği sürece, tahsil işlemlerini durdurmaz.

➤ **Yaptırımlarda Hizmet Alan ile Hizmet Veren Arasındaki Durum**

Karar’ın 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasıyla, Kupon Sistemi kapsamında zorunlu petrol stokunun eksik tutulması durumuna ilişkin, hizmet alan ve hizmet veren eksik tutulan miktardan müştereken sorumlu tutulmuştur.

Bununla birlikte, Karar’ın hizmet alan ile hizmet veren arasındaki sözleşmeye ilişkin 10 uncu maddesinde yer alan atıfla taraflar arasındaki Sözleşmelerde “*yükümlülüklerin hizmet veren kişi tarafından karşılanmaması durumunda, idari işlemlerden oluşabilecek zararların hizmet veren kişi tarafından karşılanacağına ilişkin hükümler*”in yer alması zorunlu tutulmuş, böylece *yükümlülüklerin hizmet veren kişi tarafından karşılanmaması durumunda sorumluluğun hizmet verende olduğu hususu sözleşmesel bir hüküm haline getirilmiştir.*

Hizmet alan ile hizmet verenin sözleşmede belirlemesi gereken asgari hususlardan olan ilgili hükümden hareketle, yükümlülüklerin hizmet veren kişi tarafından karşılanmaması durumunda, idari işlemde oluşabilecek zararın hizmet veren tarafından karşılanacağına ilişkin sözleşme maddesi, idari para cezasının hangi tarafça ödeneceğini belirlemektedir. Sözleşmeye eklenmesi gereken işbu asgari hususa ve de Karara ve ilgili diğer mevzuata aykırı olmamak koşuluyla, tarafların sözleşmeye ilave hususlar eklemesi; müşterek sorumluluk kapsamında mümkün olacaktır.

Destek için info@lbfpartners.com adresinden bizimle iletişime geçebilirsiniz.

⁸ İlgili para cezası tutarı, 31/12/2019 tarih ve 30995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve eksik bir ton başına üç yüz altı (306) Türk Lirası olarak belirlenmiştir.